

ZAKLJUČNE UGOTOVITVE

MEDNARODNE REGIONALNE RAZVOJNE KONFERENCE

in

34. SEDLARJEVEGA SREČANJA

z naslovom

Inoviranje regionalnih politik in praks

ki je potekala 16. in 17. novembra 2023 na
Ekonomsko-poslovni fakulteti Univerze v Mariboru

Letošnji dogodek je potekal v organizaciji Regionalne razvojne agencije za Podravje - Maribor in Ekonomsko - poslovne fakulteta Univerze v Mariboru, Društva urbanistov in prostorskih planerjev Slovenije ter Urbanističnega inštituta Republike Slovenije.

Tema konference je bila preoblikovanje regionalne politike in prakse z ustvarjanjem raznolikosti pristopov, rešitev in politik, ki koristijo regijam in njihovim prebivalcem.

Namen konference je bil odpreti široko razpravo o izzivih, s katerimi se sooča regionalni razvoj v Evropski uniji in zunaj nje s posebnim poudarkom na vse večjih regionalnih razlikah na področju gospodarskega razvoja, socialne kohezije, varstva okolja in institucionalnega sodelovanja. Konferenca se je osredotočala na vključevanje regionalnih potreb v oblikovanje prihodnjih politik in instrumentov, namenjena pa je bila tako oblikovalcem regionalne politike kot tudi strokovnjakom iz prakse.

Z veseljem ugotavljamo, da so se na vabilo k sodelovanju odzvali tako akademiki, raziskovalci, svetovalci, kot predstavniki političnih in drugih organizacij, visokošolskih institucij, študenti in zainteresirani posamezniki, ki so se nam pridružili tako s prispevki kot udeležbo na dogodku. Še posebej smo veseli, da so se nam pridružili tudi dr. Aleksander Jevšek, minister za kohezijo in regionalni razvoj, mag. Aša Rogelj, v. d. generalnega direktorja Direktorata za regionalni razvoj na Ministrstvu za kohezijo in regionalni razvoj (MKRR), ga. Valentina Lavrenčič ter mag. Lenča Šolar Humerca, predstavnici Ministrstva za naravne vire in prostor (MNVP), ki vodita projekt izdelave Regionalnih prostorskih planov (RPP) na Direktoratu za graditev in prostor ter ga. Helena Štih, predstavnica Ministrstva za kulturo. Slednjemu se tudi zahvaljujemo za vsakoletno finančno podporo pri izvedbi Sedlarjevih srečanj.

Udeleženci so v okviru plenarnih in sekcijskih predstavitev ter v okviru razprave na okrogli mizi izpostavili številna vprašanja in dejstva v zvezi z regionalnim razvojem v Sloveniji. Ugotovili smo, da je teritorij Slovenije naravno geografsko zelo raznolik in razdrobljen, kar smo dodatno pospešili z administrativno členitvijo na 212 občin. V družbi in prostoru gredo trendi v smeri polarizacije in zaostajanja določenih območij (npr. stare industrijske regije, obmejna problemska območja), za kar je eden izmed razlogov zagotovo tudi odsotnost regionalnega načrtovanja v preteklih tridesetih letih. **Temu sledeč je treba ponovno vzpostaviti celovit pogled na regionalni razvoj (tako statističnih regij kot različnih homogenih območij) ter nadoknaditi zamujeno.**

Ugotovimo lahko tudi, da skladni regionalni razvoj pomeni reševanje številnih problemov kot so staranje prebivalstva, podnebne spremembe, zagotavljanje dostopnosti do javnih storitev, idr. Pri tem imajo mesta zelo pomembno vlogo, saj so generatorji razvoja na svojem območju. Nujno potrebno pa je tudi aktivno povezovanje s podeželskim zaledjem. Država mora zato nujno zagotavljati vse socialne in ekonomske storitve za prebivalstvo, čemur sta namenjena tudi zakon o skladnem regionalnem razvoju, ki je trenutno v postopku sprememb in dopolnitev, in prizadevanja za kohezijo na regionalni ravni.

Čeprav še vedno nimamo pokrajin bi morali zagotoviti pravočasno pripravo RPP, kar podpirata tako MNVP kakor tudi MKRR.

ZAKLJUČKI

Po mnenju udeležencev letošnje Mednarodne regionalne razvojne konference in 34. Sedlarjevega srečanja je pred nami zgodovinska priložnost, da vzpostavimo Regionalni prostorski plan (RPP). V razpravi smo še posebej izpostavili trenutno stanje na področju regionalne politike in razvoja v Sloveniji:

- da imajo regije različne potrebe in potencialne, kar je treba upoštevati na vseh ravneh regionalnega razvoja v prihodnje;
- da so RPP potrebni dokumenti, še posebej v podporo lokalni ravni, saj občine, tudi zaradi svoje razdrobljenosti, nimajo dovolj resursov, da bi skrbele za vse vsebine, ki se tičejo razvoja na njihovem območju in seveda širše;
- da je potrebna sinergija med regionalnimi projekti iz regionalnih razvojnih programov (RRP) in regionalnimi prostorskimi plani (RPP);
- da tudi na ministrstvih ni dovolj resursov, ki bi zagotovili administrativno podporo izdelavi RPP.

Prav tako smo oblikovali skupne zaključke v petih sklopih, ki se navezujejo na povezovanje razvojnega in prostorskega načrtovanja na regionalni ravni, sodelovanje med deležniki in usklajevanje interesov na regionalni ravni, vsebine, ki jih je treba obravnavati na regionalni ravni, kadrovske težave in financiranje izdelave regionalnih prostorskih planov.

Pomen regionalnega prostorskega plana - zgodnje prepoznavanje potreb in priložnosti na regionalni ravni

RPP mora biti dolgoročni dokument, ki predstavlja povezavo med razvojnim in prostorskim načrtovanjem, torej povezavo z RRP in dogovorom za razvoj regij.

Treba je dati jasno sporočilo, kakšno korist prinašajo RPP tako državi kot lokalnim skupnostim, zato pa je potrebna večja politična volja, da izdelamo in sprejmemo RPP kot povezovalni dokument med razvojnim in prostorskim načrtovanjem.

Nujno potrebna je pravočasna in široka razprava o RPP, da bodo njihove prednosti ponotranjili vsi deležniki v procesu njihove priprave, še posebej odločevalci.

RRP in RPP morata biti tako podpora odločevalcem kot uporabnikom.

Sodelovanje deležnikov in usklajevanje interesov - zgodnje vključevanje in informiranje deležnikov

Potrebna je uskladitev pristojnosti med državo in lokalno skupnostjo na regionalni ravni ter ponovno vzpostaviti zavode za regionalno planiranje.

Treba je zagotoviti usklajevanje in sodelovanje med sektorji ter aktivno sodelovanje med vsemi deležniki v procesu priprave RPP.

Vsebina načrtovanja na regionalni ravni - potrebujemo vizijo in voljo

Regije morajo oblikovati svoje vizije! Ključnega pomena je, da lokalne skupnosti postavijo skupne razvojne cilje regionalnega razvoja.

Na regionalno raven je treba prenesti vsebine, za katere ni smiselno, da jih načrtuje država, in tiste, ki jih občine, predvsem majhne, ne zmorejo.

Preslikati je treba cilje sektorskih politik na območja, kjer bodo dosegli največje učinke.

Vzpostaviti specifične regionalne vsebine in projekte, ki bodo čim bolj prispevali k razvoju vsake razvojne regije posebej.

Zagotoviti ustrezne podatke za načrtovanje na regionalni ravni, predvsem pa njihovo posodabljanje.

Zgotoviti ustrezne strokovne podlage (usmeritve za razvoj krajine, kmetijstva in kmetijskih zemljišč, urejanje voda, obnovljivih virov energije, ekosistemske storitve, kakovost bivanja, gospodarski razvoj in krepitev identitete, idr. na ravni regije), ki bodo zagotovile strokoven in regijam prilagojen RPP.

Zmanjšati kadrovske primanjkljaje z vzgojo kadrov sedaj in za naslednje generacije in strateški pristop k vodenju

Z ustreznim sporočilom s strani odgovornih institucij in odločevalcev spodbuditi mlade, da se odločijo za poklice, povezane z urejanjem in strateškim načrtovanjem prostora.

Dvigniti kakovost prostorskega načrtovanja in vodenja procesov priprave prostorskih aktov.

Dvigniti raven odgovornosti tudi za vsebinska, razvojna in druga vprašanja, ne le za vodenje procesov.

Usposobiti zaposlene na institucijah na vseh ravneh, še posebej na regionalnih razvojnih agencijah, ki bodo usposobljeni za vodenje procesov in usklajevanja v procesu priprave RPP.

Večji poudarek in podporo dati tudi izobraževalnim programom, ki usposablajo za strateške vidike načrtovanja in programiranja z namenom, da bo razvojne dokumente pripravljala kompetentna in usposobljena ekipa.

Potrebno je načrtovanje finančnih virov za izdelavo RPP

Potrebno je zagotoviti dovolj sredstev za regionalni razvoj in izdelavo RPP, tudi z zagotovitvijo sredstev za kadrovske okrepitve pri vodenju procesa izdelave RPP.

Delo in napore, ki bodo vloženi v pripravo RPP je treba ustrezno ovrednotiti ter jih tudi primerno nagraditi.

Zaključne ugotovitve je na podlagi panelnih razprav, okrogle mize ter sekcijских predstavitev in razprav pripravila dr. Alma Zavodnik Lamovšek, predsednica DUPPS.

Zaključne ugotovitve so bile posredovane vsem prisotnim na Sedlarjevem srečanju, članom DUPPS, ministrici za naravne vire in prostor, ministrici za kulturo ter ministru za kohezijo in regionalni razvoj, Skupnosti občin Slovenije, Združenju mestnih občin Slovenije in Združenju občin Slovenije, Zbornici za arhitekturo in prostor Slovenije, Društvu krajinskih arhitektov Slovenije, Društvu arhitektov Ljubljane, Slovenskemu geografskemu društvu, poslanskim skupinam Državnega zbora ter splošni javnosti preko kanalov javnega obveščanja (spletna stran, FB, In, Newsletter).